

Meest actieve parlementsleden nauwelijks in nieuws

Vlaamse parlementsleden in de Vlaamse televisiejournals (juni 2009 – juni 2011)

Een Vlaams parlements lid dat vele initiatieven neemt en alle parlementsvergaderingen bijwoont, krijgt niet meer mediabelangstelling dan een minder actief parlements lid. Van de tien meest actieve parlements leden komt slechts de helft in het nieuws aan het woord. Wel hangt de hoeveelheid media-aandacht voor een Vlaams parlements lid sterk samen met zijn of haar aantal voorkeurstemmen. Van alle Vlaamse parlements leden kwam ex-parlements lid Sven Gatz (Open VLD) het meest in de TV-journals aan het woord. Na Bart De Wever had hij met 10,5% van het Brusselse kiespubliek relatief gezien de meeste voorkeurstemmen gehaald bij de laatste Vlaamse verkiezingen. Parlements leden met een belangrijke functie, de fractie- of commissievoorzitters, krijgen ook systematisch meer spreektijd in de TV-journals dan gewone parlements leden. Macht via het voorzitterschap, en populariteit via de voorkeurstemmen, zijn dus de *drivers* van media-aandacht voor een Vlaams parlements lid.

Het Elektronisch Nieuwsarchief

Het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA – www.nieuwsarchief.be) archiveert sinds 2003 alle nieuwsuitzendingen van 19 uur op Eén (VRT) en VTM op digitale wijze. Alle nieuwsuitzendingen worden ook gecodeerd: de nieuwsitems worden in detail bekeken en geanalyseerd. Op dit moment is het ENA met deze volledig digitale archivering zelfs internationaal een van de koplopers. Het ENA is een interuniversitair initiatief van de Universiteit Antwerpen en de K.U.Leuven met Stefaan Walgrave (UA) en Marc Hooghe (KUL) als promotoren. De financiering gebeurt door een projectsubsidie van de Vlaamse minister van Media. Een eerste doel van het ENA is om nieuwsinhouden te analyseren en de bevindingen te rapporteren aan de Vlaamse overheid of ze op te nemen in wetenschappelijke publicaties. Een tweede doel is de data ter beschikking te stellen van de ruimere wetenschappelijke gemeenschap.

Technische fiche

DATA VLAAMS PARLEMENT (www.zewerkenvoorjou.be)

Onderzochte legislatuur van Vlaams Parlement	2009-2014
Aantal Vlaamse parlementsleden	124 huidige parlementsleden 5 ex-parlementsleden (huidige legislatuur)

DATA ELEKTRONISCH NIEUWSARCHIEF

Onderzoekperiode TV-journals (Eén en VTM)	7 juni 2009 t.e.m. 30 juni 2011
Aantal quotes van Vlaamse parlementsleden in het nieuws	N = 223

Meest actieve parlementsleden nauwelijks in nieuws

Vlaamse parlementsleden in de Vlaamse televisiejournals (juni 2009 – juni 2011)

Julie De Smedt, Marc Hooghe & Stefaan Walgrave

Het Vlaams Parlement krijgt vaak het verwijt dat het 'saai' is. Er is relatief weinig conflict, de regering is dominant en de thema's van het Vlaams parlement lenen zich minder tot grote ideologische debatten. Omwille van dit 'saai' karakter zou de instelling weinig media-aandacht trekken. De Vlaamse parlementsleden zelf klagen dat er over hun werkzaamheden te weinig bericht wordt. Ze hebben voor een stuk gelijk. Uit een vorige Nieuwsmonitor (Nieuwsmonitor 2) bleek dat individuele parlementsleden, en in het bijzonder de Vlaamse parlementsleden, het erg moeilijk hebben om aandacht te krijgen in het 19-uur-journaal op Eén en VTM. Politici op het Vlaamse bestuursniveau, zowel ministers als parlementsleden, krijgen de helft minder spreektijd dan hun collega's op het federale politieke niveau. Een tweede gegeven is dat ministers systematisch veel meer aandacht krijgen dan parlementsleden. Een Vlaamse minister krijgt 50 keer meer aandacht in het Vlaamse TV-nieuws dan een Vlaams parlements lid. Dit verschil is te verklaren door het feit dat ministers het beleid mee uitstippelen en dus meer nieuwswaarde hebben; hun woorden en daden kunnen immers een directe invloed hebben op het leven van de kijker (vb. door belastingen te verhogen of te verlagen). De vaststelling dat het Vlaamse bestuursniveau relatief weinig aandacht krijgt, staat in contrast met de aangroei van het aantal Vlaamse bevoegdheden. Door de verschillende staatshervormingen in de laatste decennia kreeg Vlaanderen steeds meer bevoegdheden. Het federale bestuursniveau moest telkens aan macht inboeten. Door de staatshervorming die de regering Elio Di Rupo I zal doorvoeren, zal het Vlaamse niveau nog meer bevoegdheden verwerven. Toch stellen we vast dat de media veel meer aandacht blijven besteden aan de federale politiek dan aan de politiek op Vlaams niveau.

Politici op het Vlaamse politieke niveau ondervinden dus moeilijkheden om de media te halen, wat nadelig is voor hen. Zij hebben de massamedia namelijk nodig om zich kenbaar te maken bij het brede publiek en legitimiteit op te bouwen. Eerder onderzoek wijst op het belang van media-aandacht voor het aantal voorkeurstemmen van een politicus bij verkiezingen. Hoe meer media-aandacht een politicus krijgt, hoe meer voorkeurstemmen hij/zij bij de verkiezingen haalt (zie onderzoek van onder meer Peter Van Aelst). Dit is belangrijk want het aantal voorkeurstemmen is een doorslaggevende factor bij onder meer de verdeling van ministerposten. Met andere woorden: hoe meer media-aandacht, des te meer voorkeurstemmen een politicus krijgt en dus hoe belangrijker de rol die hij/zij in de beleidsbepaling kan spelen. Niet alleen hebben politici de massamedia nodig, ook het brede publiek steunt in grote mate op de massamedia om zich te informeren over politiek en beleid. De meeste burgers komen namelijk niet rechtstreeks in contact met politici en ze moeten hun informatie dus halen uit de massamedia. De berichtgeving over politiek en politici is dus belangrijk en heeft directe gevolgen voor de politieke carrière van de betrokken politici en voor de kennis van burgers over politiek en politici.

Welke Vlaamse parlementsleden zijn het meest zichtbaar in de Vlaamse TV-journals? Welke zijn het meest actief als parlements lid? Resulteert aanwezigheid in het parlement in meer media-aandacht? Staat de functie van fractieleider in het parlement garant voor een portie meeraandacht? In deze Nieuwsmonitor ligt de focus op de wetgevende macht op het Vlaamse politieke niveau: de politici die zetelen in het Vlaams Parlement. We gaan na in welke mate Vlaamse parlementsleden media-aandacht krijgen in de televisiejournals van Eén en VTM en we linken dat aan hun activiteitsgraad in het Vlaams Parlement. Alleen de huidige legislatuur wordt onder de loep genomen: de periode vanaf de inwerkingtreding van het Vlaams Parlement na de laatste Vlaamse verkiezingen van 7 juni 2009 tot en met juni 2011. De onderzoeksperiode beslaat met andere woorden iets meer dan twee jaar. In totaal worden 129 Vlaamse parlementsleden onderzocht, waaronder de 124 huidige parlementsleden, maar ook vijf parlementsleden die ondertussen ontslag hebben gegeven als parlements lid (waaronder Sven Gatz en Caroline Gennez). Gedurende de onderzoeksperiode van twee jaar waren er in totaal 223 'verschijningen' van Vlaamse parlementsleden op Eén en VTM. Die verschijningen staan op het conto van 48 parlementsleden op een totaal van 129 Vlaamse parlementsleden. Dus 81 parlementsleden komen in de onderzoeksperiode helemaal niet in de TV-journals aan bod, en zij blijven allicht nobele onbekenden voor de meeste Vlaamse televisiekijkers.

Bij de verdere berekeningen in deze Nieuwsmonitor hebben we telkens rekening gehouden met alle Vlaamse parlementsleden, dus ook met diegenen die nooit het nieuws hebben gehaald. De mediaverschijningen van de Vlaamse parlementsleden werden enkel in ogenschouw genomen als ze effectief aan bod kwamen in hun functie van Vlaams parlements lid. Parlementsleden beschikken immers vaak over andere mandaten; zo kunnen ze bijkomend de functie van burgemeester, schepen, of gemeenschapssenator bekleden. Zo kennen we Bart De Wever vooral als partijvoorzitter van N-VA en Patrick Janssens als burgemeester van de stad Antwerpen. Beiden zetelen echter ook in het Vlaams Parlement en enkel als zij in het TV-nieuws als parlements lid aan het woord kwamen, werden ze in de resultaten opgenomen. Deze Nieuwsmonitor toetst de media-aandacht van de parlementsleden onder meer aan hun mate van politieke activiteit. Onder 'politieke activiteit' wordt verstaan: aanwezigheid in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement, aanwezigheid in de parlementaire commissies, en het aantal initiatieven dat ze effectief hebben ondernomen (interpellaties, moties, actuele vragen etc). Deze activiteitsdata komen van de website 'Ze werken voor jou' (www.zewerkenvoorjou.be) die de Vlaamse Parlementsleden op de voet volgt en de data van de site van het Vlaams Parlement haalt. Aan de hand van deze data kan nagegaan worden of de politieke activiteit van Vlaamse parlementsleden hun media-aandacht vooruit helpt of niet.

Zichtbaarheid van parlementsleden

Tabel 1 geeft een overzicht van de Vlaamse parlementsleden die het meeste aandacht kregen in de nieuwsuitzendingen van Eén en VTM. Media-aandacht wordt bepaald aan de hand van het aantal quotes en de totale spreektijd van een Vlaams parlements lid. Het gaat hier dus enkel om de tijd dat het parlements lid zelf aan het woord is. Ex-parlements lid Sven Gatz (7 juni 2009 - 30 juni 2011) is het meest aan bod gekomen: hij kwam gedurende bijna acht minuten aan het woord in het nieuws. Huidig parlements lid Filip Dewinter volgt met zeven minuten spreektijd. In Nieuwsmonitor 3 zagen we dat Vlaams Belang in verhouding tot haar electorale sterkte weinig aan bod kwam. Maar als we specifiek kijken naar het Vlaams Parlement dan steekt de fractievoorzitter van deze partij dus met kop en schouders boven zijn collega's uit. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat Dewinter het enige lid van zijn fractie is die vaak aan het woord komt, waardoor hij in feite de media-aandacht voor het Vlaams Belang monopoliseert. Ver achter Gatz en Dewinter en als derde in rij staat parlements voorzitter Jan Peumans met bijna vijf minuten spreektijd. Staat zijn voorzittersfunctie garant voor een extraportie media-aandacht? Niet echt. Zijn voorgangers Norbert De Batselier (parlements voorzitter van 1995 tot 2006) en Marleen Vanderpoorten (parlements voorzitster van 2006 tot 2009) kregen samen gemiddeld de helft minder aandacht dan Peumans. Dit wijst erop dat Peumans vermoedelijk vooral omwille van zijn cassante, kritische stijl nieuwswaardiger is dan zijn voorgangers. Eric Van Rompuy bekleedt de vierde plaats met twee en een halve minuut spreektijd.

De functie binnen het Vlaams Parlement die blijkbaar sterk bijdraagt aan de media-aandacht is het fractieleiderschap (in de tabel aangeduid in het blauw). Zeven van de negen (ex-)fractievoorzitters van de Vlaamse partijen komen voor in de Top-20. Ex-fractievoorzitter Peter Vanvelthoven komt op de 21ste plaats. Alleen Ludwig Caluwé, fractievoorzitter van de CD&V, is de enige die er niet in slaagt zijn functie te verzilveren in media-aandacht. Hij strandt op de 33ste plaats, en hij moet heel wat van zijn fractiegenoten laten voorgaan. Het is opvallend dat niet alle fractievoorzitters even veel tijd krijgen om hun standpunt kenbaar te maken. Kris Van Dijck (N-VA) krijgt gemiddeld 19 seconden spreektijd per quote, terwijl Filip Watteeuw (Groen!) en Lode Vereeck (LDD) het met respectievelijk 14 en 12 seconden per quote moeten stellen.

Tabel 1: Top-20 van Vlaamse parlementsleden met de meeste mediaspreektijd in de 19-uur-journaals op Eén en VTM (7 juni 2009 tot 30 juni 2011; blauw= fractievoorzitter)

	Politicus	Partij	Kieskring	Aantal quotes	Mediaspreektijd (seconden)
1	Sven Gatz	Open VLD	Brussel	27	463
2	Filip Dewinter	Vlaams Belang	Antwerpen	31	436
3	Jan Peumans	N-VA	Limburg	18	295
4	Eric Van Rompuy	CD&V	Vlaams-Brabant	7	159
5	Filip Watteeuw	Groen!	Oost-Vlaanderen	11	152
6	Lode Vereeck	LDD	Limburg	12	141
7	John Crombez	sp.a	West-Vlaanderen	9	135
8	Peter Reekmans	LDD	Vlaams-Brabant	7	135
9	Annick De Ridder	Open VLD	Antwerpen	9	116
10	Kris Van Dijck	N-VA	Antwerpen	6	114
11	Jurgen Verstrepen	LDD	Antwerpen	6	99
12	Veli Yüksel	CD&V	Oost-Vlaanderen	3	97
13	Carl Decaluwe	CD&V	West-Vlaanderen	6	84
14	Bart Martens	sp.a	Antwerpen	3	81
15	Bart Tommelein	Open VLD	West-Vlaanderen	6	81
16	Jan Roegiers	sp.a	Oost-Vlaanderen	4	75
17	Sas van Rouveroij	Open VLD	Oost-Vlaanderen	3	68
18	Hermes Sanctorum	Groen!	Vlaams-Brabant	3	58
19	Luckas Van Der Taelen	Groen!	Brussel	4	57
20	Marino Keulen	Open VLD	Limburg	1	53

De mate van politieke activiteit

Vlaamse parlementsleden komen wekelijks samen in de plenaire vergadering en de meesten (118 van de 129) zetel(d)en ook in één van de vaste parlementaire commissies. De leden zijn in theorie niet verplicht om aanwezig te zijn op deze vergaderingen. Door andere activiteiten (waaronder cumul) zijn parlementsleden niet altijd in staat om zich op elk moment present te melden. In de praktijk zien we dat sommige parlementsleden heel actief zijn in de commissies, terwijl anderen vaak verstek laten gaan. Dit brengt met zich mee dat er meer aanwezige en meer afwezige parlementsleden zijn. Naast de aanwezigheid in parlementaire vergaderingen kan de politieke activiteit van een parlements lid ook getoetst worden aan het aantal initiatieven dat hij/zij neemt in de vorm van interpellaties, actuele vragen moties, etc. Noteer dat de kwantiteit van de parlementaire activiteiten niet noodzakelijk een goede indicator is van de kwaliteit en het belang van de dingen die parlementsleden ondernemen. Het is mogelijk dat parlementsleden die schijnbaar minder actief zijn, hun geringere activiteitsgraad concentreren in belangrijker of meer arbeidsintensief werk. We beschikken op dit moment echter niet over gegevens die toelaten om het soortelijk gewicht van de parlementaire activiteiten op een goede manier in te schatten en zijn dus genoodzaakt om op de louter kwantitatieve data voort te gaan.

Tabel 2 toont de tien meest en tien minst actieve parlementsleden, met daarnaast hun spreektijd in de televisie-journaals tijdens de laatste twee jaar. Khadija Zamouri, vervanger van Sven Gatz, staat niet in de lijst omdat ze pas na de onderzoeksperiode de eed heeft afgelegd als parlements lid. De meest actieve parlementsleden zijn Peter Reeckmans (LDD), Dirk Van Mechelen (Open VLD) en Paul Delva (CD&V). Door de kolom 'Rangorde activiteit' te vergelijken met de kolom 'Rangorde mediaspreektijd' zien we dat beide resultaten zeker niet gelijk op gaan. Dat wil zeggen dat je door een actief parlements lid te zijn niet noodzakelijk aandacht krijgt. Omgekeerd zien we dat sommige parlementsleden die nauwelijks actief zijn (onder meer Philippe De Coene en Bart De Wever) toch flink wat media-aandacht krijgen. Voor alle duidelijkheid: ook bij Bart De Wever gaat het hier enkel en alleen om die vermeldingen waar hij expliciet spreekt als lid van het Vlaams Parlement. De hoeveelheid media-aandacht voor een Vlaams parlements lid blijkt dus niet af te hangen van diens activiteitsgraad in het Vlaams Parlement.

Tabel 2: Vlaamse parlementsleden met de meest en minst aantal initiatieven, en hun spreektijd in de 19-uur-journaals op Eén en VTM (7 juni 2009 tot 30 juni 2011; geen= geen enkele keer in het nieuws)

Meest actieve parlementsleden					Minst actieve parlementsleden				
Rangorde activiteit	Politicus	Aantal initiatieven	Rangorde mediaspreektijd	Media-spreektijd (in sec)	Rangorde activiteit	Politicus	Aantal initiatieven	Rangorde mediaspreektijd	Media-spreektijd (in sec)
1 ^{ste}	Peter Reekmans (LDD)	899	8 ^{ste}	135	119 ^{de}	Erik Arckens (onafhankelijke)	28	geen	0
2 ^{de}	Dirk Van Mechelen (Open VLD)	717	42 ^{ste}	12	121 ^{ste}	Philippe De Coene (sp.a)	23	43 ^{ste}	11
3 ^{de}	Paul Delva (CD&V)	579	geen	0	121 ^{ste}	Katleen Martens (Vlaams Belang)	23	geen	0
4 ^{de}	Lode Vereeck (LDD)	527	6 ^{de}	141	122 ^{ste}	Marcel Logist (sp.a)	22	geen	0
5 ^{de}	Marc Hendrickx (N-VA)	473	geen	0	123 ^{ste}	P. Vanvelthoven (sp.a)	20	21 ^{ste}	48
6 ^{de}	Cindy Franssen (CD&V)	464	geen	0	124 ^{ste}	Caroline Gennez (sp.a)	10	geen	0
6 ^{de}	Carl Decaluwe (CD&V)	464	13 ^{de}	84	125 ^{ste}	Patrick Janssens (sp.a)	5	geen	0
8 ^{ste}	Jos De Meyer (CD&V)	450	geen	0	126 ^{ste}	Bart De Wever (N-VA)	4	22 ^{ste}	44
9 ^{de}	Valerie Taeldeman (CD&V)	443	geen	0	127 ^{ste}	Marc Van de Vijver (CD&V)	3	geen	0
10 ^{de}	Marino Keulen (Open VLD)	406	20 ^{ste}	53	128 ^{ste}	F. Vandembroucke (sp.a)	0	geen	0

Het aantal voorkeurstemmen

Zoals reeds aangehaald, zijn voorkeurstemmen een populariteits- en machtsbarometer voor een politicus. Mede als gevolg van de personalisering in de politiek woedt er een concurrentiestrijd tussen politici binnen een partij, misschien een hardere strijd dan die tussen politici van verschillende partijen. Tabel 3 lijst de parlementsleden op met het hoogste en laagste aantal voorkeurstemmen. Daarbij worden de stemmen bekeken in verhouding tot het aantal uitgebrachte stemmen per kieskring, zodat politici uit grote en kleine kieskringen gelijk behandeld worden. Bart De Wever heeft procentueel het meeste stemmen gehaald: 13% van de Antwerpse bevolking heeft op hem gestemd. Sven Gatz en Filip Dewinter volgen met 10% van het respectievelijk Brussels en Antwerps kiespubliek. Vier van de tien politici die de meeste voorkeurstemmen behaalden, staan in de Top-20 van de politici met de meeste media-aandacht. Slechts twee van de tien politici met de meeste voorkeurstemmen kregen geen spreektijd in de onderzoeksperiode. Bij de parlementsleden met de minste voorkeurstemmen zien we dat ze veel minder media-aandacht vergaren. Maar liefst één op twee krijgt helemaal geen media-aandacht. Voorgaand onderzoek concludeerde al dat hoe meer media-aandacht een politicus krijgt, des te meer voorkeurstemmen hij of zij haalt.

In dit soort onderzoek is het altijd moeilijk om met grote zekerheid uit te maken in welke richting het causaal verband loopt. Hoogstwaarschijnlijk is het een zichzelf versterkend effect. Een politicus die veel media-aandacht krijgt, zal daarna meer voorkeurstemmen halen. Dat zorgt dan weer voor een verhoogde zichtbaarheid, die in de daaropvolgende legislatuur dan weer kan zorgen voor meer media-aandacht, enzovoort.

Tabel 3: Vlaamse parlementsleden met de relatief meeste en minste voorkeurstemmen, en hun spreektijd in de 19-uur-journaals op Eén en VTM (7 juni 2009 tot 30 juni 2011)

Meest populaire politici					Minst populaire politici				
Rangorde voorkeurstemmen	Politicus	% voorkeurstemmen	Rangorde media-spreektijd	media-spreektijd (in sec)	Rangorde voorkeurstemmen	Politicus	% voorkeurstemmen	Rangorde Media-spreektijd	Media-spreektijd (in sec)
1 ^{ste}	Bart De Wever (N-VA)	13,15%	22 ^{ste}	44	120 ^{ste}	Vera Celis (N-VA)	0,49%	geen	0
2 ^{de}	Sven Gatz (Open VLD)	10,46%	1 ^{ste}	463	121 ^{ste}	Dirk Peeters (Groen!)	0,48%	41 ^{ste}	13
3 ^{de}	Filip Dewinter (Vlaams Belang)	10,19%	2 ^{de}	436	122 ^{ste}	Marc Hendrickx (N-VA)	0,42%	geen	0
4 ^{de}	Veerle Heeren (CD&V)	9,34%	46 ^{ste}	6	123 ^{ste}	P. Vanvelthoven (sp.a)	0,42%	21 ^{ste}	48
5 ^{de}	F. Vandenbroucke (sp.a)	8,07%	geen	0	124 ^{ste}	M. Van den Eynde (Vlaams Belang)	0,39%	geen	0
6 ^{de}	Marino Keulen (Open VLD)	7,87%	20 ^{ste}	53	125 ^{ste}	Peter Gysbrechts (Open VLD)	0,37%	47 ^{ste}	5
7 ^{de}	Tom Dehaene (CD&V)	6,37%	29 ^{ste}	27	126 ^{ste}	Jan Roegiers (sp.a)	0,37%	16 ^{de}	75
8 ^{ste}	Jan Peumans (N-VA)	6,27%	3 ^{de}	295	127 ^{ste}	Goedele Vermeiren (N-VA)	0,30%	geen	0
9 ^{de}	J.-J. De Gucht (Open VLD)	6,18%	geen	0	128 ^{ste}	Wim Wienen (Vlaams Belang)	0,23%	35 ^{ste}	20
10 ^{de}	M. Demesmaeker (N-VA)	5,58%	39 ^{ste}	14	129 ^{ste}	Steve D'Hulster (sp.a)	0,16%	geen	0

Functie in Vlaams Parlement

Vele parlementsleden bekleden een specifieke functie in het Vlaams Parlement, zoals fractieleider, commissievoorzitter etc. De fractievoorzitters leiden hun fractie, i.e. een groepering van de parlementsleden per partij. Vaak is de fractieleider het gezicht van de partij in het parlement, ook naar de media toe. Is een fractievoorzitter zichtbaarder in de Vlaams TV-journaals dankzij zijn functie? In de voorgaande Tabel 1 met de Top-20 van de meest zichtbare parlementsleden in het parlement stelden we al vast dat zeven van de negen (ex-)fractievoorzitters bij de meest zichtbare Vlaamse politici behoren, met Sven Gatz en Filip Dewinter op kop.

Naast fractievoorzitters zijn er de commissievoorzitters. Zij zitten een parlementscommissie voor die zich buigt over een specifiek Vlaams beleidsdomein. Parlementsvoorzitter Jan Peumans is tevens commissievoorzitter van Mobiliteit en Openbare Werken. Hij wordt in onderstaande gegevens niet als commissievoorzitter meegerekend omdat hij telkens in de media aan bod kwam als parlementsvoorzitter en nooit als commissievoorzitter. Commissievoorzitters krijgen blijkbaar meer media-aandacht dan niet-commissievoorzitters: een gemiddelde commissievoorzitter kreeg 41 seconden spreektijd, terwijl een gemiddelde niet-commissievoorzitter 23 seconden aan het woord kwam. Onderstaande Tabel 4 gaat hier dieper op in en lijst de commissievoorzitters op, gerangschikt volgens de hoeveelheid media-aandacht die ze krijgen. Eric Van Rompuy staat op kop, hij leidt de belangrijke commissie Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. Hij kwam meer dan twee minuten aan het woord in de huidige legislatuur. Daarna volgt Open-VLD'er Annick De Ridder, één van de twee vrouwelijke commissievoorzitters. Ze komt iets minder dan twee minuten aan het woord. Er zijn slechts twee commissievoorzitters die totaal geen media-aandacht krijgen: Frank Creyelman (Buitenlands Beleid) en Jos De Meyer (Landbouw en visserij). We kunnen dus stellen dat parlementsleden die een voorzittersfunctie bekleden (fractievoorzitter of commissievoorzitter), blijkbaar kunnen rekenen op grotere media-aandacht.

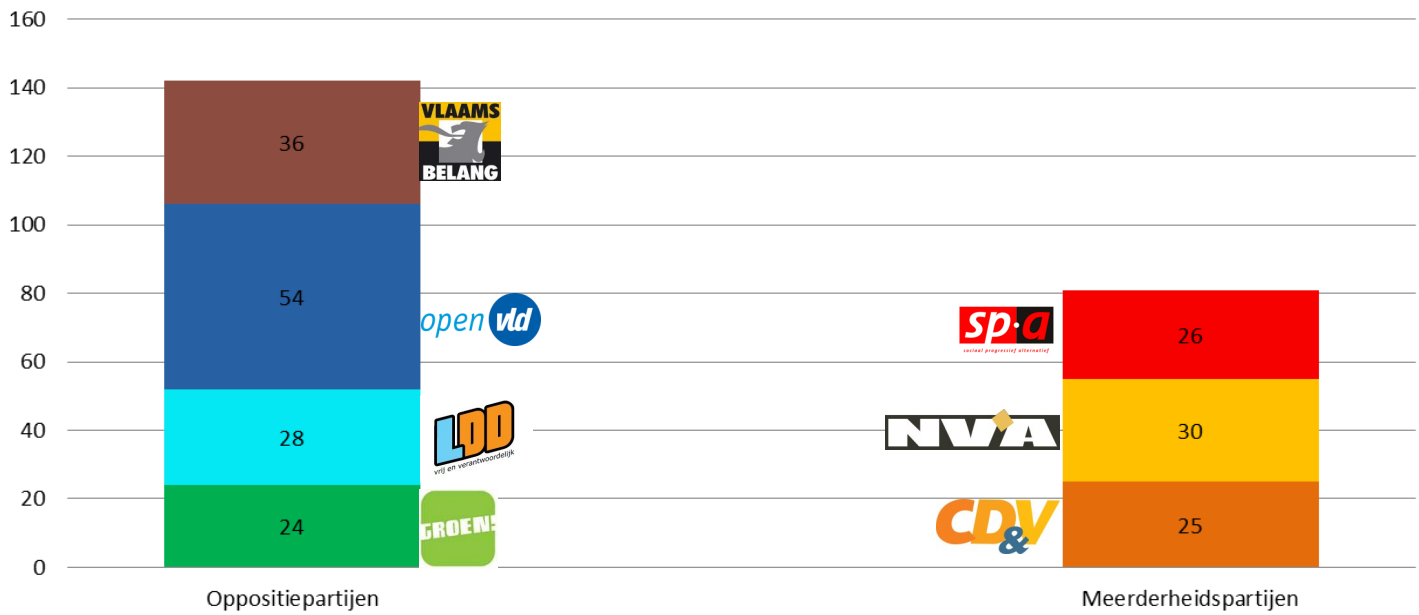
Tabel 4: Media-aandacht voor commissievoorzitters in de 19-uur-journaals op Eén en VTM (7 juni 2009 tot 30 juni 2011)

Politicus	Commissie	Rangorde mediaspreektijd	Mediaspreektijd (in sec)
Eric Van Rompuy (CD&V)	Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting	4 ^{de}	159
Annick De Ridder (Open VLD)	Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetevaluatie, Inburgering en Toerisme	9 ^{de}	116
Carl Decaluwe (CD&V)	Controlecommissie voor Regeringsmededelingen & Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven & Controlecommissie voor Regeringsmededelingen	13 ^{de}	84
Bart Martens (sp.a)	Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed	14 ^{de}	81
Johan Sauwens (CD&V)	Commissie Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Investeringsprojecten & Commissie voor de Vervolgingen	23 ^{ste}	42
Patricia Ceysens (Open VLD)	Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie	25 ^{ste}	38
Tom Dehaene (CD&V)	Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid	29 ^{ste}	27
Jan Penris (Vlaams Belang)	Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie	34 ^{ste}	20
Boudewijn Bouckaert (LDD)	Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen	36 ^{ste}	18
Mark Demesmaeker (N-VA)	Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand	39 ^{ste}	14
Philippe De Coene (sp.a)	Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	43 ^{ste}	11
Frank Creyelman (Vlaams Belang)	Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking	geen	0
Jos De Meyer (CD&V)	Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid	geen	0

Partij

In het Vlaams Parlement zetelen alle partijen die bij de verkiezingen de kiesdrempel van 5% per provincie hebben gehaald waaronder de partijen die deel uitmaken van de regering (meerderheidspartijen) en de partijen die niet in de regering zetelen (oppositiepartijen). CD&V, N-VA en sp.a zetelen gedurende de onderzoeksperiode in de Vlaamse regering. De oppositiepartijen in het Vlaams Parlement zijn Open VLD, Vlaams Belang, Groen!, LDD en UF. Krijgen parlamentsleden van meerderheidspartijen in de media een streepje voor omdat ze behoren tot het 'winning team' van de verkiezingen? Uit de resultaten blijkt dat dit niet het geval is. Een gemiddeld parlamentslid van de oppositie kreeg 37 seconden spreektijd ten opzichte van 19 seconden voor een gemiddeld parlamentslid van de meerderheid. Onderstaande Grafiek 1 gaat specifiek in op de hoeveelheid media-aandacht voor Vlaamse parlamentsleden uit meerderheids- en oppositiepartijen. Ook hieruit blijkt duidelijk dat parlamentsleden van de oppositie meer in de nieuwsuitzendingen aan bod komen dan de leden van de meerderheidspartijen. Dit valt te verklaren door het feit dat oppositieleiden het enige gezicht van hun partij zijn (die geen ministers telt) en daarom sneller de media halen dan hun confraters waarvan er wel partijgenoten in de regering zetelen. Deze meerderheidsparlamentsleden moeten de regeringsleden van hun partij laten voorgaan in de media. De volksvertegenwoordiger van de partij UF kreeg in de onderzoeksperiode geen aandacht waardoor de partij niet in Grafiek 1 staat.

Grafiek 1: Aantal quotes van Vlaams parlementsleden van de meerderheids- en oppositiepartijen in de 19-uur-journals op Eén en VTM (7 juni 2009 tot 30 juni 2011)

Kieskring

Het Vlaams parlement vormt de vertegenwoordiging van de Vlaamse bevolking en de zitjes ervan worden verdeeld volgens het aantal inwoners per kieskring. Tabel 5 geeft de media-aandacht weer voor de parlementsleden per kieskring. De ene kieskring heeft meer vertegenwoordigers dan de andere en daarom geeft de tabel ook de gemiddelde spreektijd weer per vertegenwoordiger per kieskring. De kieskring Antwerpen, bijvoorbeeld, is de grootste met 33 verkozenen (door de toevoeging van twee ex-parlementsleden met 35 verkozenen) en krijgt logischerwijze de meeste totale spreektijd (1.063 seconden). Als we echter de gemiddelden bekijken van de verschillende kieskringen, zien we dat verkozenen van de kieskring Brussels Hoofdstedelijk Gewest relatief gezien de meeste aandacht krijgen: een Brussels parlements lid kwam gemiddeld gedurende 80 seconden aan het woord. Dit gemiddelde wordt sterk omhooggetrokken door de ruime media-aandacht voor Sven Gatz (meeste spreektijd van alle parlementsleden) en door het feit dat deze kieskring veel minder leden toegewezen krijgt. Een parlements lid van de kieskring Limburg spreekt gemiddeld 34 seconden in het nieuws. Deze Limburgse resultaten worden vertekend door parlementsvoorzitter Jan Peumans die dankzij zijn functie veel aandacht krijgt. Daarna volgen de kieskringen Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen. Parlementsleden van de kieskring West-Vlaanderen zijn het minst zichtbaar in de TV-journals.

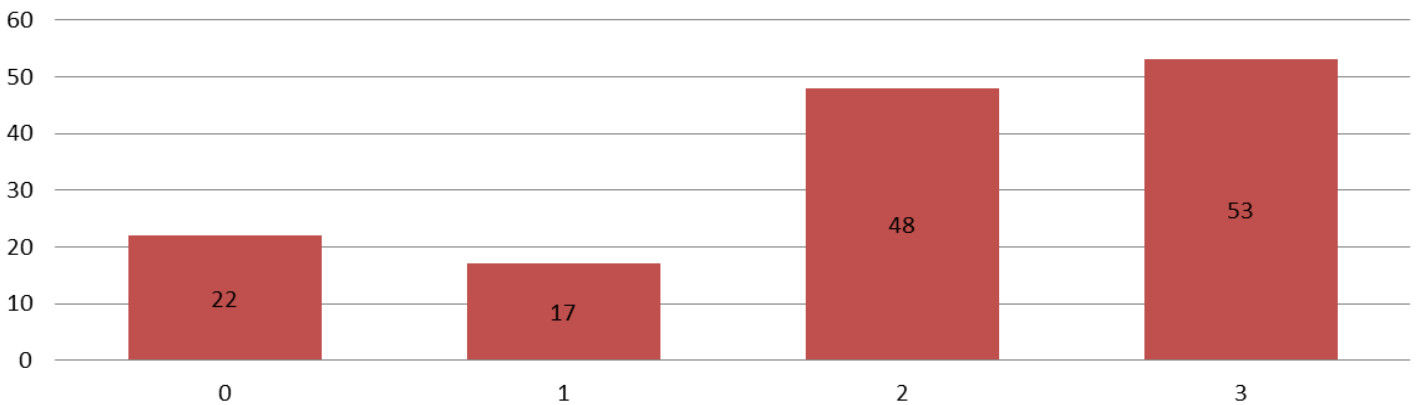
Tabel 5: Media-aandacht voor parlementsleden per kieskring in de 19-uur-journals op Eén en VTM (7 juni 2009 tot 30 juni 2011)

Kieskring	Aantal verkozenen	Aantal quotes	Mediaspreektijd (in sec)	Gemiddelde mediaspreektijd (in sec)
Brussel	7	33	562	80
Limburg	17	40	585	34
Antwerpen	35	72	1.063	30
Vlaams-Brabant	21	25	480	23
Oost-Vlaanderen	27	28	471	17
West-Vlaanderen	22	25	343	16

Aantal jaren in parlement

De hoeveelheid media-aandacht voor een parlementslid kan ook afhangen van hoelang de politicus al in het Vlaams Parlement zetelt. Het zou kunnen dat ervaren parlementsliden beter weten hoe ze de media moeten halen, of geleidelijk meer belangrijke of meer mediatieke specialisaties ontwikkelen. Met andere woorden: krijgt een 'ervaren rot' in het Parlement meer aandacht dan een 'groentje'? Grafiek 2 toont de gemiddelde spreektijd van parlementsliden naargelang het aantal legislaturen (van vijf jaar) ervaring in het Vlaams Parlement. De meeste spreektijd gaat inderdaad naar die parlementsliden die sinds vele jaren in het parlement zetelen: gemiddeld 53 en 48 seconden spreektijd voor parlementsliden die respectievelijk drie en twee legislaturen hebben meegemaakt. De parlementsliden met minder ervaring in het parlement komen de helft minder aan het woord. De 'groentjes' krijgen daarbij zelfs iets meer aandacht dan parlementsliden die al één legislatuur hebben meegemaakt: respectievelijk 22 en 17 seconden mediaspreektijd.

Grafiek 2: Gemiddelde spreektijd (in seconden) van Vlaamse parlementsliden in de 19-uur-journaals op Eén en VTM per aantal legislaturen in het Vlaams Parlement (7 juni 2009 - 30 juni 2011)

Het voorspellen van media-aandacht

Nu we alle factoren apart bekeken hebben, brengen we al de factoren die de media-aandacht voor een individueel parlementslid kunnen bepalen, samen in een regressieanalyse. Aan de hand van deze analyse kunnen we de media-aandacht voor politici voorspellen en verklaren. Hiervoor zoeken we naar verbanden tussen enerzijds media-aandacht en anderzijds de reeds genoemde factoren zoals de mate van activiteit in het Vlaams parlement, het aantal voorkeursstemmen, de functie, de partij, de kieskring en het aantal jaren een politicus in het Vlaams Parlement zetelt. Op die manier kunnen we uitspraken doen over welke factoren netto, dus controlerend voor het effect van de andere factoren, leiden tot media-aandacht in de Vlaamse TV-journaals. De aanwezigheid in de commissievergaderingen van de vijf ex-parlementsliden zijn niet in het model opgenomen, hun aanwezigheden in de plenaire vergaderingen echter wel. Tabel 7 toont het regressiemodel dat 48,8 procent van de verschillen in de media-aandacht voor Vlaamse parlementsliden verklaart. Dat wil zeggen dat nagenoeg de helft van de verschillen in media-aandacht voor de Vlaamse parlementsliden kan worden verklaard door de factoren in het model. Gezien we een aantal belangrijke individuele kenmerken van parlementsliden niet konden meten (mate van charisma en mediageniekheid, de geleverde inspanningen om de media te bereiken, beschikbaarheid voor de media, expertise, relevantie van de specialisatie van het parlementslid etc.) is dit een erg sterk resultaat. Onze factoren voorspellen een behoorlijk groot stuk van de nieuwsaandacht die de Vlaamse parlementsliden te beurt valt. In de laatste kolom wordt het significantieniveau toegevoegd. Een significante factor betekent dat er een reëel verband bestaat, controlerend voor alle andere factoren, tussen media-aandacht en de bepalende factor. Alleen de significante verbanden zijn dus echte verbanden.

Aan de hand van Tabel 7 kunnen we vaststellen dat de hoeveelheid media-aandacht zeker *niet* afhangt van de activiteitsgraad van een Vlaams parlementslid in het parlement. Een parlementslid staat dus niet meer in de mediaschijnwerpers door meer vragen te stellen of door vaker aanwezig te zijn in het parlement. Actieve parlementsliden worden door de media dus niet beloond voor hun kwantitatieve inzet in het parlement. Of een parlementslid tot een meerderheidspartij dan wel tot een oppositiepartij behoort, heeft evenmin effect op het aantal mediaverschijningen.

Ook het voorzitterschap van een fractie of commissie garandeert meer zichtbaarheid in de media. We kunnen concluderen dat macht (via het voorzitterschap) en populariteit (via de voorkeurstemmen) de 'drivers' zijn van media-aandacht voor een Vlaams parlements lid. Als we weten hoeveel voorkeurstemmen iemand haalde, en of hij/zij fractie- of commissievoorzitter is, dan kunnen we tamelijk goed voorspellen hoeveel aandacht die persoon krijgt in het televisienieuws. Of hij/zij dan kwantitatief al dan niet erg actief is in het Vlaams Parlement heeft geen significante invloed op de media-aandacht voor de betrokkene.

Tabel 7: Multivariate regressie die de media-aandacht voor Vlaamse parlementsleden verklaart

Factor	Subfactor	Beta	Significant?
(Constant)			
De mate van politieke activiteit	Aantal initiatieven (vragen, interpellaties, etc.)	0,129	NEEN
	Aanwezigheid plenaire vergadering	0,074	NEEN
	Aanwezigheid commissievergadering	-0,113	NEEN
Het aantal voorkeurstemmen		0,275**	JA
Functie in Vlaams Parlement	Fractievoorzitter	0,548***	JA
	Commissievoorzitter	0,342***	JA
Partij	Meerderheidspartij vs. oppositiepartij	-0,122	NEEN
Kieskring (ref.: Antwerpen)	Limburg	-0,092	NEEN
	Oost-Vlaanderen	-0,095	NEEN
	West-Vlaanderen	-0,088	NEEN
	Brussel	-0,024	NEEN
	Vlaams-Brabant	-0,037	NEEN
Aantal jaren in Vlaams Parlement		-0,03	NEEN

Conclusie

Ondanks het grote aantal bevoegdheden op het Vlaamse politieke niveau wordt er in de TV-journaals veel meer over het federale niveau bericht. Verklaringen voor deze paradox zijn er genoeg. Als we specifiek het Vlaamse met het federale Parlement vergelijken, is er een sterk verschil in 'animó'. Zo gaat het er in het federale parlement heviger aan toe, met bitsige debatten en meer drama. Er is de 'clash' tussen twee verschillende gemeenschappen die voor vuurwerk zorgt en dat is er niet op het Vlaamse niveau. Ook de bevoegdheden van het federale niveau zitten meer op de explosieve politieke breuklijnen. Er bestaat daarentegen meer consensus over de 'zachtere', Vlaamse beleidsthema's. De geringere media-aandacht voor Vlaamse parlementsleden zou ook voor een stuk kunnen liggen aan het feit dat ze vaak verschillende mandaten bekleden en ietwat spottend heeft men het dan soms over het 'parlement van de burgemeesters'.

Als we de structureel mindere aanwezigheid van het Vlaams parlement als gegeven nemen, dan zien we grote verschillen tussen parlementsleden. Vraag is vooral of het loont om heel erg actief te zijn en dus véél dingen te ondernemen in het parlement om zo toch een stuk van de (relatief kleine) mediataart weg te kapen. Uit deze Nieuwsmonitor blijkt dat een hoge mate van politieke activiteit niet tot meer media-aandacht leidt. Het plichtsgetrouw aanwezig zijn in de plenaire en commissievergaderingen of het stellen van vele actuele vragen, zorgt niet voor meer journalisten aan het kantoor van het parlements lid. Er zal misschien wel een quote meer van de politicus verschijnen in het VRT-programma Villa Politici, maar dit programma is er veeleer voor politici zelf dan voor het brede publiek.

In de veronderstelling dat Vlaamse parlementsleden zelf ook dagelijks vaststellen dat politieke activiteit niet loont en meer aandacht in de TV-journaals genereert, kunnen we onze beginvraag omdraaien. Het besef dat meer formele activiteit niet tot meer mediabelangstelling leidt, zou sommige parlementsleden misschien kunnen doen besluiten om minder actief te zijn in het Vlaams parlement. Waarom investeren als er toch geen aandacht is? Omgekeerd klagen de media er soms over dat de parlementsleden zo weinig actief zijn, onder meer via de beruchte ‘rapporten’ op het einde van de legislatuur. We willen wel nogmaals benadrukken dat we hier enkel de kwantiteit van de activiteiten van de parlementsleden maten, niet hun relevantie of belang. Het zou best kunnen dat de parlementsleden die actief zijn op relevant geachte terreinen wel degelijk hun mediaverschijningen zien stijgen met hun activiteitsgraad. Maar het is in ieder geval duidelijk dat gewoon ‘meer’ doen in het parlement, geen enkel effect heeft op de media-aandacht op TV.

Uit deze Nieuwsmonitor blijkt dat de hoeveelheid media-aandacht voor parlementsleden sterk samenhangt met het aantal voorkeurstemmen en vooral fractie- en commissievoorzitters te beurt valt. Journalisten werken volgens een bepaalde medialogica waarbij nieuwsredacties nieuws selecteren op basis van nieuwswaarden die de aantrekkelijkheid en relevantie van een nieuwsitem uitmaken. Populaire politici en politici met een machtige functie krijgen daardoor veel vaker een micro onder de neus geduwd dan onbekende en onmachtige parlementsleden. De *backbencher* mag dan misschien hard werken, dat wil nog niet zeggen dat hij/zij het ook op televisie mag komen uitleggen.

Samenvatting

- ➔ Ex-parlementslid Sven Gatz is in de huidige legislatuur het meest aan het woord gekomen in de Vlaamse TV-journaals (bijna acht minuten).
- ➔ Parlementsvoorzitter Jan Peumans komt in verhouding tot de andere parlementsleden ruim aan het woord, nl. vijf minuten, en dat is duidelijk meer dan zijn voorgangers als voorzitter.
- ➔ Fractie- en commissievoorzitters kunnen rekenen op een portie aandacht omwille van hun specifieke functie. Zo staan zeven van de negen (ex-)fractievoorzitters in de Top-20 van parlementsleden met de meeste spreektijd.
- ➔ Parlementsleden van oppositiepartijen komen meer in de Vlaamse TV-journaals aan bod dan parlementsleden van meerderheidspartijen.
- ➔ Een parlementslid dat actief is in het Vlaams Parlement krijgt niet meer media-aandacht dan andere leden. Leden die dus vaak actuele vragen stellen, interpellieren, of decreten voorstellen, komen niet meer aan bod.
- ➔ Er is een sterk verband tussen de hoeveelheid media-aandacht voor een parlementslid en het aantal voorkeurstemmen dat dat lid haalt. Dit wil zeggen dat een parlementslid dat veel media-aandacht krijgt, meer voorkeurstemmen haalt bij verkiezingen (en/of omgekeerd).

Contact

Wenst u meer informatie over het ENA of de Nieuwsmonitor, neem contact op met Julie De Smedt, coördinator van het Elektronisch Nieuwsarchief.

E-mail	nieuwsmonitor@ua.ac.be	Website	www.m2p.be/Nieuwsmonitor
Telefoon	03 265 57 60	Twitter	@deNieuwsmonitor
GSM	0494 89 79 83	Facebook	Facebook/deNieuwsmonitor

Wenst u meer informatie over het project ‘Ze werken voor jou’, raadpleeg www.zewerkenvoorjou.be.